

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Загрози розвитку малого підприємництва, як і конкурентні переваги, обумовлені його особливими характеристиками, а саме: малим розміром, гнучкістю й сприйнятливістю до змін економічного середовища. Перешкодою в розвитку малого підприємництва є дискримінація в доступі до економічних ресурсів: фінансово-кредитних, сировинно-матеріальних, інформаційно-консультативних, техніко-технологічних, кадрових тощо. Запровадження карантинних обмежень, покликаних скоротити захворюваність на COVID-19, призвело до поглиблення зазначених проблем. Тому необхідне становлення ефективної підтримки розвитку малого підприємництва, яка б дозволила максимально ефективно розв'язувати проблеми та стимулювати мале підприємництво до саморозвитку.

У порівнянні з розвиненими країнами, в Україні немає економічних можливостей впроваджувати затратні програми допомоги у період карантинних обмежень. Натомість, з боку українського Уряду ще навесні 2020 р. була прийнята низка рішень, які передбачають тимчасові послаблення для бізнесу під час карантину. Основною метою таких заходів є максимально можливе скорочення фінансових зобов'язань малого бізнесу перед державою, орендодавцями, а також скасування штрафних санкцій за невиконання домовленостей із партнерами та фінансовими установами-кредиторами. Запроваджено мораторій на проведення податкових перевірок, а сплата податку на доходи фізичних осіб відтермінована.

Відповідно до прийнятого 4 грудня 2020 р. Закону «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19», найманим працівникам та підприємцям гарантується компенсація втрати заробітної плати та доходів у розмірі до 8 тис. грн. Обов'язковою умовою надання допомоги є відсутність заборгованості перед фіскальною службою та з ЄСВ.

Законом № 1072-IX передбачено низку податкових стимулів для суб'єктів малого підприємництва на період можливого оголошення карантину, наприклад, можливість списання податкового боргу у разі, якщо його сукупний розмір не перевищує 3060 грн., звільнення платників єдиного податку I групи від сплати цього податку за грудень 2020 р. та січень –

травень 2021 р. Це допоможе бізнесу не накопичити податкові борги, якщо доведеться призупинити діяльність.

Державна підтримка не розрахована на довготривалу перерву у діяльності підприємств, тому перед підприємцями постає важлива задача: у короткі терміни зробити ревізію власної справи й визначити перспективи її розвитку або перепрофілювання. Є галузі, які навіть виграли від запровадження карантину – це торгівля харчовими продуктами, медикаментами, засобами індивідуального захисту й дезінфекції, сервіси доставки, поштові, кур'єрські послуги, онлайн розваги, маркетплейси, сфера ІТ в цілому.

Більшість суб'єктів малого підприємництва може бути конкурентоспроможними і приносити прибуток навіть в умовах карантинних обмежень, якщо будуть представлені належним чином у мережі Інтернет. Самоізоляція призвела до вибухового зростання інтернет-продажів та розвитку безготівкових розрахунків: 52% людей, які раніше не купували товари онлайн, не замовляли доставку їжі, зробили це вперше у період карантину; 35% людей купували медикаменти в інтернеті. Виграють ті компанії, які максимально швидко діджиталізують всі можливі процеси і трансформують свою бізнес-модель, відкриваючи нові ніші. Адже навіть після карантину багато процесів залишаються в онлайні.

Для розв'язання проблем малого підприємництва, які існували й до запровадження карантинних обмежень, урядом застосовується програмно-цільовий метод. Так, з 1 лютого 2020 р. почала діяти державна програма «Доступні кредити 5–7–9%» для малого бізнесу. У кожній області реалізується власна програма підтримки малого підприємництва. Регіональні програми підтримки малого підприємництва розробляються з урахуванням завдань Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва й завдань програми соціально-економічного розвитку регіону та затверджуються терміном на два роки. Основними напрямками державної підтримки суб'єктів малого підприємництва мають бути: фінансова підтримка; інформаційна підтримка; консультаційна підтримка, у тому числі у сфері інновацій, науки й промислового виробництва; підтримка суб'єктів малого підприємництва, що провадять експортну діяльність; підтримка у сфері підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів і кадрів для малого підприємництва.

Підсумовуючи вищесказане, вважаємо, що для забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни потрібно стимулювати й підтримувати мале підприємництво.